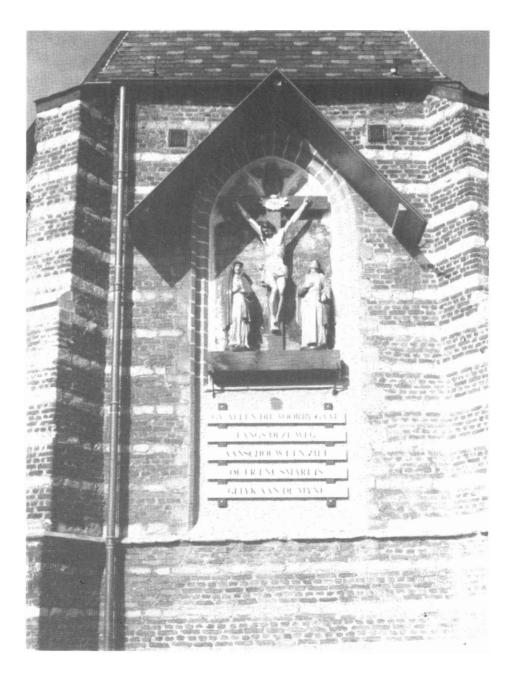
DE MILLEGEMVRIEND

4e jaargang, nr.2 april 1991

MEDEDELINGSBLAD VAN DE V.Z.W. MILLEGEMVRIENDEN

Verantw. uitgever: F.Schelfhout, Herentalsebaan 85, 2520 RANST, tel. 03/353.17.70. Bankrekening MILLEGEMVRIENDEN-Ranst: 733-1311310-94

GY ALLEN DIE VOORBY GAET LANGS DEZEN WEG...

Zo vroegen onze voorouders de aandacht om even stil te staan en te bezinnen bij de mooie kalvarie, die waarschijnlijk méér dan twee honderd jaar geleden tegen het koor van het kerkje van Millegem is aangebracht. In het Belgisch Staatsblad van 14 maart 1981 wordt een schrijven van 10 maart gepubliceerd van de Staatssecretaris voor de Vlaamse Gemeenschap gericht aan de Provinciegouverneurs : "Naar aanleiding van de recente brutale kunstroven, wens ik u volgende richtlijnen ter kennis te brengen in verband met de beveiliging van het roerend kerkelijk patrimonium.... "

Hierop volgt een brief van 21 april 1981 van de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen gericht aan de Kerkfabriek Sint-Pancratius te Ranst : "De O.L.Vrouwkapel te Millegem bewaart aan de buitengevel van het koor een zestiende-eeuwse Kalvarie. Omwille van de uitzonderlijke waarde van deze beeldengroep en de toename van kunstdiefstallen verzoek ik U onmiddellijk de nodige beveiligingsmaatregelen te nemen. Deze beveiligingswerken zullen eveneens voorzien in een afscherming tegen de nefaste gevolgen van weersinvloeden en van de aanwezigheid van duiven."

De kerkfabriek vraagt aan architekt P.Gevers om deze zaak te onderzoeken en die neemt kontakt met oudheidkundig-expert P.Van Herck die een plaatsbezoek brengen samen met een vertegenwoordiger van de Rijksdienst voor Monumenten, M.Manderyck. Het verslag vermeldt dat het aangewezen zou zijn "om rond de calvarie een omkasting in veiligheidsglas te maken zodat tegelijkertijd aan het duivenprobleem een oplossing wordt gegeven." In een schrijven van 25 november 1981 van de kerkfabriek aan de Rijksdienst voor Monumenten vinden we dat "de gemeente Ranst zo welwillend is, om in deze zaak als opdrachtgevend bestuur op te treden". Op 30.6.1982 deelt de heer Van Herck de omschrijving en voorwaarden van zijn opdracht aan het gemeentebestuur mede. Dan wordt het stil rond de zaak. "Wachten op subsidies" heet dat, wat er in die periode juist gedaan wordt om de wagen aan het bollen te houden komen we niet zo exact te weten.

De Millegemvrienden krijgen het wat op de heupen met het wachten en rektor H.Belmans schrijft op 10 maart 1984 aan de kerkfabriek : "met het oog op de hoogdringendheid van deze zaak heeft de v.z.w. Millegemvrienden zich hiervoor speciaal ingezet om de nodige gelden te vinden (n.v.d.r. vinden bij manier van spreken) en houdt het nodige bedrag als gift ter beschikking van het gemeentebestuur, ter betaling van de 20 % die normaal door haar moet worden bijgedragen." De Millegemvrienden willen er dan ook invliegen en er wordt op 31 maart 1984 een vergadering belegd waarop pastoor R.Fierens en P.Van Herck aanwezig zijn. Hierop wordt door de heer Van Herck voorgesteld om de restauratie van de kalvarie te laten uitvoeren door leerlingen van de Academie te Antwerpen. De kontakten met de Antwerpse Academie blijken toch geen resultaat op te leveren en via de heer Van Herck komt dan een overeenkomst tot stand met het Hoger Rijksinstituut voor Technisch Onderwijs te Deurne. Deze school heeft na de A2-afdeling meubelmakerij een 7e specialisatiejaar restauratie. Het is in deze afdeling dat tijdens het schooljaar 1985-86 begonnen wordt met de restauratie van de beelden onder leiding van leraar Frans De Vos. Peter Van Herck, oudheidkundig-expert uit Antwerpen, doet de opvolging van de restauratie en geeft de nodige aanwijzingen. De Millegemvrienden die ondertussen besloten hebben om de volledige de kosten van deze restauratie op zich te nemen betalen ook de verzekering van de beelden tegen diefstal en brand tijdens het verblijf in de school.

Op 20 mei 1988 werden reeds de eerste twee gerestaureerde beelden naar Millegem terug gebracht en in het juni-nummer 1988 van De Millegemvriend verscheen een uitgebreidde technische beschrijving van deze restauratiewerken. Een jaar later, op Goede Vrijdag 1989, werd het laatste beeld – de Kristus – afgeleverd en in het koor van de kerk opgehangen. In samenspraak met de heer Van Herck werd besloten om de kostbare gerestaureerde beeldengroep niet meer buiten de kerk op te stellen. Om dan toch de leegstaande koorgevel aan de buitenkant het uitzicht van vroeger terug te geven zouden de Millegemvrienden een polyester kopie aan het kerkje schenken. Dit voorstel werd op 14 mei 1987 aan de Kerkfabriek overgemaakt en wij bekwamen daarop een positief antwoord zodat de Millegemvrienden de bestelling van deze kopieën konden doen bij Leo De Vos uit Mechelen voor de som van 140.000,-frank (+BTW). Om het geheel af te werken werden eveneens door de Millegemvrienden een nieuw houten kruis, de voetbalk en de tekst onder de beelden bekostigd. Ondertussen is ook de dringende restauratie aan de buitengevel van de kerk door het gemeentebestuur uitgevoerd, waarbij ook een nieuw dakje boven de kalvarie voorzien werd. Dit is een prachtige afronding van het geheel.

De heer Peter Van Herck, oudheidkundig expert, geboren te Antwerpen op 22 juni 1919, die de restauratie van de beelden voor ons op de voet volgde, overleed te Antwerpen op 22 april 1990. Wij betreuren dat hij niet meer aanwezig kan zijn op de plechtige inwijding van de kalvarie. Bij een meer gedetailleerd onderzoek had de heer Van Herck aan de onderkant van een van de beelden het merkteken (Davidster) van de Mechelse beeldhouwer Thomas HAZART ontdekt. Deze beeldhouwer die te Mechelen overleed op 28 april 1610 vervaardigde tussen 1566 en 1605 talrijke werken in en rond Mechelen.

Nu we weten dat deze beelden op het einde van de zestiende eeuw werden vervaardigd, stelt zich de vraag of het hier om een bestelling voor Millegem is gegaan. Daartoe stellen we enige data met enkele gegevens op een rijtje, waarvan sommige reeds in "Lief Millegem" meer in detail werden aangehaald :

- Het einde van de zestiende eeuw is voor onze streek een periode van oorlogen en plunderingen door rondtrekkende soldaten.

- 1604 : Er zijn in de parochie Millegem nog slechts 13 families.

-1608: De deken vermeldt bij zijn bezoek aan Millegem dat de kerk in een betreurenswaardige toestand verkeert.

-1610: Er zijn twee altaren, op de hoofdplaats staat een draagbaar altaar. Het dak van het koor wordt hersteld, doch het dak van het schip is gedeeltelijk bedekt met stroo en ligt geheel open. Ook de toren is hersteld.

- 1611 : De kerk is terug overdekt (vermoedelijk met stro). Er wonen 18 families op Millegem.

- 1680 : De kerk is terug in een erbarmelijke toestand.

-1683: Het koor is hersteld en er worden materialen aangevoerd voor het oprichten van een nieuw schip van de kerk.

- 1684 : Het schip is afgebroken en wordt heropgebouwd.

-1685: Het schip is vanuit de fundamenten geheel heropgebouwd en de kerk is volledig in goede staat.

- 1688 : De kerk van Millegem heeft schulden door het opbouwen van het schip. Men is gedwongen om gronden en inkomsten (cijnsen) die aan de kerk toebehoren te verkopen.

Het koor van de kerk en het schip zoals wij dat nu kennen dateren dus respectievelijk uit 1683 en 1685. Het koor telde vijf spitsboogramen, dus ook een raam achter het altaar (dat er toen nog niet was). In het thans dichtgemetselde middenkoorraam ziet men bovenaan nog de originele monelen en maaswerk zoals deze in alle koorramen voorzien waren (zie foto in De Millegem-vriend, februari 1990). Zij werden voor de zijramen bij de vernieuwingswerken der ramen in 1852 verwijderd, doch in 1921 had de architekt deze terug voorzien, maar door geldgebrek werden ze terug geschrapt.

Het huidige hoofdaltaar werd slechts na 1778 geplaatst, het is vermoedelijk dan dat het raam werd dichtgemetseld en de kalvarie werd geplaatst. De in 1685 vernieuwde kerk kreeg in 1720 nieuwe altaren : twee zijaltaren en een losstaand hoofdaltaar. In de Pancratiuskerk te Ranst werd tussen 1779 en 1782 een nieuw hoofdaltaar gebouwd (dat in 1854 door de brand vernield werd). Het is best mogelijk dat het oude altaar uit de kerk van Ranst bij die gelegenheid naar de kerk van Millegem werd overgebracht. Dit is ook gebeurd rond 1837 met het orgel dat in 1723 door Carolus Dillens uit Mechelen voor de kerk van Ranst werd vervaardigd en waar we nu in Millegem zeer trots op zijn. De kalvarie die rond 1780 bijna twee honderd jaar oud was zou in die tijd ook wel eens van de kerk van Ranst kunnen gekomen zijn. Tot heden hebben we daar nog geen geschriften over gevonden.

Tijdens de Goede Vrijdagviering 1991 te Millegem werd reeds een gebedsstonde ingelast aan de nieuwe kalvarie buiten aan de kerk; er was een verlichting aangebracht die de gevel en de beeldengroep prachtig verlichtte. We hopen dat als binnenkort het talud rond de kerk zal voltooid zijn, er misschien door de gemeente een permanente verlichting zal worden aangebracht zoals dat met de overige kerken in Groot-Ranst is gebeurd. De Millegemvrienden zijn in elk geval tevreden met het resultaat van de restauratie, het heeft wat tijd gevergd, maar het is nu af. **En dat willen we vieren met**

DE PLECHTIGE INWLJDING VAN DE KALVARIE

op Zondag 28 april 1991

Programma:

- 9 uur : Eucharistieviering opgedragen door pastoor M. Van Peer en op geluisterd door het Ceciliakoor van Ranst.

- Na de mis : inzegening van de nieuwe kalvariebeelden door de Pastoor.

NE PASTOOR MET DRIE KERKEN.

"En draai schoên kaarke joeng !"

Toen Pastoor Fierens met rust ging dachten velen : "Ze krijgen in Ranst *oemes* gene pastoor meer." Maar onze bisschop heeft ons voorlopig nog niet in de steek gelaten en reeds op 10 januari 1990 benoemde hij Marcel Van Peer uit Pulle tot Pastoor van Ranst. Daarop volgde op 24 februari de plechtige aanstelling van onze nieuwe pastoor door Deken H. De Cooman. Bij deze aanstelling – waarbij de Pancratius-kerk veel te klein was – was vanzelfsprekend een ruime aanwezigheid van de bewoners van Millegem, want hoewel pastoor Van Peer officieel *Pastoor van Pulle en Ranst* is en dus twee parochies zal **bedienen**, is daar onder verstaan dat hij de zorg krijgt over drie kerken. Met andere woorden : in dezelfde prijs is ook Millegem en zijn kerkje inbegrepen.

Toen tot in 1805 Millegem nog een afzonderlijke parochie was, was er ook slechts één pastoor die zich dan **Pastoor van Ranst en Millegem** noemde. In die tijd waren de kerken van Ranst en Millegem nog "een half uur gaans" van elkaar verwijderd en de wegen waren in de zomer van zand en in de winter van slijk. Pastoor Van Peer rijdt nu op minder dan een half uur van Pulle naar Ranst en omgekeerd. Hij hoeft dan ook niet meer met beslijkte schoenen naar de kerk van Millegem te komen, trouwens hij zou er met vuile voeten niet meer in mogen van de zuster en ze heeft daarin nog gelijk ook. Vrijwel onmiddelijk na zijn benoeming is hij ons kerkje komen bezoeken *en mooi vinden* en wij waren zeer vereerd hem op ons laatste winterconcert (op 9 maart) onder de enthousiaste toehoorders te tellen. Ook heeft hij zich bereid verklaard om op 28

april de nieuwe kalvarie te komen inzegenen, waarover elders in ons blad.

Zij die niet konden aanwezig zijn op de aanstellingsplechtigheid hebben de tekst van de homilie en woord van dank kunnen lezen in het parochieblad en ook zij die er wel bij waren zullen het de moeite gevonden hebben die betekenisvolle tekst nog eens aandachtig door te nemen. Het samenvatten van zulke teksten is moeilijk en is hier niet onze bedoeling, maar we verstonden dat ".. Jullie en ik, die gaan vertellen aan andere mensen dat ook zij partners zijn van God.." de leidraad zal zijn voor onze nieuwe pastoor en dat hij hierbij alle gelovigen aktief wil betrekken. Anderzijds heeft hij van de deken de verzekering gekregen dat hij mocht rekenen op de inzet en samenwerking van vele gedoopten en gevormden en dat hij zal geholpen worden door vele werkgroepen en parochiale verenigingen, parochieraad en parochieteam en de steun van erepastoor Fierens. En voor de materiële zorgen kan terrugvallen op de kerkraad. Wij wensen daar expliciet aan toe te voegen, want misschien kon de deken dat niet weten, ook de Millegemvrienden staan gereed om te helpen en onze rector Belmans blijft ook van de partij. "Maar dat zult u, mijnheer Pastoor, ondertussen wel al vernomen hebben."

Waar en wanneer is de nieuwe pastoor te bereiken ? Waar ? Wel "in de pastorij natuurlijk" zou men normaal antwoorden. Doch in Ranst is dat niet zo normaal, want sedert pastoor De Ridder de – toen honderd jaar oude – pastorij verliet die aan een dringende renovatiebeurt toe was, liet men het gebouw echter gewoon verkrotten tot de kosten te hoog opliepen voor herstel en de boel kon afgebroken worden. "Men" zou wel een nieuwe pastorij bouwen... en zo is Ranst nu aan het dertiende jaar zonder pastorij toe. Pastoor Fierens kreeg wel een woonst toegewezen, men dierf hem niet in een tent onderbrengen, doch de nodige accomodatie een pastorij waardig ontbreekt bij ons nog altijd. Voor pastoor Van Peer is, in afwachting dat er ooit eens een pastorij komt, een optie genomen op een apartement als verblijfplaats. Maar dat appartement is nog niet beschikbaar en voorlopig slaapt hij in Pulle en heeft hij een lokaal beschikbaar – tafel en stoelen inbegrepen – in de biblioteek in de Gasthuisstraat. Daar is hij aanwezig op donderdag van 14 tot 16 uur en op vrijdag van 17.30 tot 18.30 uur en van 19.30 tot 20.30 uur. Ook buiten deze uren op afspraak. Zijn telefoon is 484.33.14.

Drie generaties Pastoors van Ranst poseren speciaal voor "De Millegemvriend" :

- Pastoor F. De Ridder 1960 -1978
- Pastoor R. Fierens 1978 - 1991
- Pastoor M. Van Peer 1991

Ten jare duizend negenhonderd een en veertig,

den zes en twintig Juli, te elf uur voormiddag, zijn vóór Ons, Frans Peeters, Burgemeester Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente RANST, arrondissement en provincie Antwerpen, openbaarlijk ten Gemeentehuize verschenen, ter ééne zijde :

Franciscus Joannes VERBEECK geboren te Ranst den dertig Juni duizend negenhonderd vijftien, fabriekwerker te Ranst woonachtig, meerderjarigen zoon van Carolus Alphonsus Verbeeck oud zestig jaar, fabriekwerker en van Maria Josepha Janssens oud zes en veertig jaren, zonder beroep te Ranst woonachtig, hier tegenwoordig en toestemmende in het huwelijk van hunnen opgemelden zoon; en ter andere zijde :

Joanna Maria VAN DE WOUWER geboren te Ranst den een en twintig April duizend negenhonderd vijftien, zonder beroep te Ranst woonachtig, meerderjarige dochter van Franciscus Ludovicus Van de Wouwer, oud vier en vijftig jaren, waterleidingswerkman en van Joanna Constantia Van der Velden oud zeven en veertig jaar, zonder beroep, beiden te Ranst woonachtig, hier tegenwoordig en toestemmende in het huwelijk hunner opgemelde dochter.

Het alles ingevolge de uittreksels uit de geboorteakten van den bruidegom en de bruid. Welke comparanten Ons hebben aanzocht over te gaan tot het sluiten des Huwelijks tusschen hen beraamd, en waarvan de afkondiging is gedaan geweest op de daartoe bestemde plaats in deze gemeente, op Zondag twee en twintig Juni laatstleden.

Geen tegenkanting Ons wegens dit Huwelijk beteekend zijnde, recht doende aan het gemelde verzoek, na aan de partijen en getuigen te hebben voorgelezen al de stukken ten dezes vereischt, gekortteekend elk door de partij die ze voorbracht en door Ons, om aan de tegenwoordige akt gehecht te blijven, alsmede het zesde hoofdstuk des vijfden titels van het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek, over de wederzijdsche rechten en verplichtingen der echtgenooten hebben Wij gevraagd aan den toekomenden bruidegom en aan de toekomende bruid, of zij zich willen nemen voor man en vrouw; ieder van hen, de eene na de andere, bevestigend geantwoord hebbende, verklaren Wij in den naam van de Wet, dat door het Huwelijk vereenigd zijn **Franciscus Joannes Verbeeck** met **Joanna Maria Van de Wouwer** voormeld. Welk huwelijk in het openbaar is voltrokken in tegenwoordigheid van Verbeeck Joseph oud zeven en twintig jaar fabriekwerker te Wommelgem woonachtig, broeder van den bruidegom en Van de Wouwer Petrus Augustinus oud vier en twintig jaren, bakkersgast te Ranst woonachtig, broeder van de bruid.

Waarvan akte aanstonds, in dubbel, door Ons ten Gemeentehuize opgemaakt, en na voorlezing geteekend door Ons, den bruidegom, de bruid, de ouders van den bruidegom, de ouders van de bruid en de twee getuigen.

Het verhaal van Frans en Marieke begint vijftig jaar geleden op Millegem, of eigenlijk al veel vroeger. En we gaan zelfs even over de grens, want de overgrootvader van Frans Verbeeck, Joannes Franciscus VERBEEK, wordt op 8 december 1798 te Broechem geboren. Deze was tweemaal getrouwd, uit zijn eerste huwelijk had hij twee kinderen en uit het tweede kwamen nog eens zes kinderen; één daarvan heette Josephus Augustinus VERBEEK.

Josephus Augustinus komt in 1871 als 20-jarige naar Ranst wonen waar hij werkzaam is bij de brouwerij Peeters. Hij huwde een eerste maal in 1879 met Maria Catharina DE CUYPER en dit huwelijk telt vier kinderen; hij hertrouwt in 1887 – na het overlijden van Maria Catharina in 1886 – met Juliana Maria HENS en uit dit tweede huwelijk komen eveneens vier kinderen.

De oudste zoon uit het gezin van Josephus Augustinus VERBEEK en Maria Catharina DE CUYPER wordt te Ranst geboren op 6 april 1881, het is **Carolus Alfons VERBEECK**. Men begint met een "C" tussen de naam te schrijven. Carolus Alfons trouwt in 1913 met de

12 jaar jongere Maria Josepha JANSSENS. Het gezin woont bij de geboorte van het eerste kind in de Lievevrouwestraat, doch bij de geboorte van het tweede kind zijn ze al verhuisd naar de Kromstraat. Na de eerste wereldoorlog trekt het gezin naar de Profeetstraat en woont dan naast het gezin Gevers (1). Carolus Alfons werkt in Borgerhout op de fabriek "Den Bougie". Er worden acht kinderen in het gezin geboren. We vermelden hier enkel het tweede kind, Franciscus Joannes VERBEECK die op 30 juni 1915 wordt geboren, doch vooraleer iets meer over hem te vertellen beginnen we met een ander verhaal.

In 1887 wordt te Halle Franciscus Ludovicus VAN DE WOUWER geboren als zoon van Joannes Cornelius en Maria Sophia VERHOEVEN. Franciscus Ludovicus komt in 1912 vanuit Broechem naar Ranst waar hij werkzaam is op de boerderij van Petrus Roelandts in het Schaapvonder. Hij trouwt in 1915 met Joanna Constantia VAN DER VELDEN die in 1894 te Ranst geboren is als dochter van Petrus Gummarus (2) en Maria HENDERICKX. In het gezin worden twaalf kinderen geboren waarvan enkele jong sterven. Ook dit gezin woont in de Profeetstraat in de zelfde rij waar de familie Gevers en Verbeeck wonen. En... de oudste dochter van de Van de Wouwer's, Joanna Maria, moet nog al in de smaak gevallen zijn van de zoon van buurman Verbeeck, de hierbovengenoemde Joannes Franciscus, want Frans en Marieke worden smoorverliefd op elkaar en dat is nog wat anders dan gewoon maar goeie geburen zijn. Er zit dus "trouwen" in, doch niet zo maar direct, want...

Frans is van de klas van 1935 en doet zijn legerdienst in Lier. Hij wordt met de mobilisatie opgeroepen en moet proberen om mee de Duitsers tegen te houden als die in mei 1940 ons land binnenvallen. Dat lukt hem niet – we nemen dat Frans niet kwalijk – en hij wordt in Lokeren krijgsgevangen genomen. Samen met andere lotgenoten wordt hij in het Sas van Gent in een kolenboot gestoken die hen tot op de Rijn in Duitsland voert, vandaar gaat het met de trein tot in Oost-Pruisen. Daar houden ze Frans tot in januari 1941 achter de pinnekensdraad. "Zij konden bijeen niet komen, het water was veel te diep." Marieke is uiteindelijk toch te weten gekomen dat "haar" Frans nog leeft en waar hij ergens zit en probeert brieven te sturen, maar helaas die bereiken Frans ginder in het oosten niet. Ge moet het maar meemaken, vlak naast de deur een goed lief vinden en dan door die smerige Duitsers opgepakt worden en voor zeven maanden honderden kilometers van huis gestuurd worden en de kilometers waren toen nog langer dan de dag van vandaag, daar kunnen Frans en Marieke van meepraten.

Terug in de Profeetstraat kan er dan afgesproken worden met de pastoor en het gemeentehuis voor de trouw die op 26 juli 1941 plaats vindt. Dat is nu vijftig jaar geleden, de tijd vliegt. Frans die te Antwerpen in de koekjesfabriek "De Beuckelaer" werkt doet *na zijn uren* nog een ronde als bode van het A.C.V. Als er in 1954 een voltijdse baan vrij komt bij de vakbond verlaat hij de koekjesfabriek en blijft dan bij het A.C.V. tot zijn pensioen in 1979. Frans en Marieke wonen eerst na hun huwelijk, jawel in de Profeetstraat, in het huis tussen dat van de ouders van Frans en Marieke. In 1969 verhuizen zij naar de Sint- Antoniusstraat waar zij nu nog wonen. Eigenlijk wonen zij thans op de grond waar de boerderij van de grootvader van Marieke, Petrus Gummarus Van der Velden vroeger gestaan heeft. Millegem heeft weer dit jaar zijn gouden bruiloft.

(1) Zie De Millegemvriend, oktober 1990 : Van toen er nog vogels gevangen werden op Millegem.

(2) Zie De Millegemvriend, november 1988 : Zo vredig achter de haag verborgen.

PROCESSIE.

Zondag 12 mei 1991 om 10.30 uur.

Wegwijzer : Kerk, Gasthuisstraat, Profeetstraat, Zwaluwenlaan, Kievitlaan, Nachtegalenlaan, Gasthuistraat, terug naar de kerk.

Het kamertrio MOLINO.

In augustus 1990 vond in het kerkje van Millegem de opname plaats van een CD van het trio Molino met werken van L. Van Beethoven, F. Molino en V. Matejka. Het uitbrengen van deze CD ging gepaard met de uitvoering van een concert in het kerkje op 10 november 1990 (buiten de reeks winterconcerten).

Van deze CD's zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar bij De Boo aan de prijs van 550,-. Sint-Bernardsstraat 93. tel.485.58.11.